

MAI MURDMAA: “Publik armastab endiselt üle kõige “Luikede järve””

gena. Minu meelest on “Carmina Burana” tekstis sees keskaegne elurõõm ja nii ma selle lavastasin.

“Carmina Buranat” mängisime korra ka eelmisel suvel Palmises.

Mis puutub “Catulli Carminasse”, siis see kuulub nagu kokku “Carmina Buranaga”.

MILLE POOLEST ERINEVAD SEEKORDSED LAVASTUSED TEIE VARASEMATEST BALLETTIDEST?

Võib-olla lihtsalt vabama vormikäsitlusepoolest. “Catulli Carminas” olen käsitlenud inimkeha nagu väljaspool traditsioonilist mõtlemist. Seda võib nimetada modernballetiks, kuigi mulle see nimi hästi ei meeldi, sest modernballeti mõiste ise määratleb juba mingisuguse konkreetse keele olemasolu. Mina nimetaksin seda vabaplastikaks, selles mõttes, et väljendusvahendid on ballettmeistri poolt vabalt valitud, nad ei kuulu ühtegi koolkonda, see on lihtsalt minu vaba fantaasia.

sümfooniast. Hiljem oleme koos töötanud mitmel korral: “Maarjamaa missa”, “Don Juani mäng”, “Kuritöö ja karistus”. Ütleksin, et see on mul elus esimene kord, kus koostöö kunstnikuga nii hästi klappib. Kunagi Mari-Liis Külaga sobisime ka mõnel etendusel kokku. Me mõistame Freibergsiga asju väga ühtemoodi. Ta on Läti ooperiteatri peakunstnik ja väga hinnatud nii välismaal kui ka endises N. Liidus. Tal on võraturu ruumitaju.

KUIDAS PRAEGU BALLETTI VAADATAKSE?

Traditsiooniliste teoste puhul on saal täis, kuid kaasaegsetele ballettidele tullakse tunduvalt halvemini. Isegi Ameerika juhtiva moderntrupi esinemisel oli saalis palju vabu kohti. Kahjuks ikkagi kaasaegne mõtlemine ei haaku ilmselt esialgu eestlasele. Või on “Estonia” endale niisuguse publiku välja koolitanud. On ju enam-vähem traditsiooniline publik, kes käib ooperi, opereti ja klassikalise balleti etendustel. Esimesed kümme etendust on tavaliselt

Pühapäeval, 18. aprillil esietenduvad "Estonias" koreograaf-lavastaja Mai Murdmaa balletid Carl Orffi muusikaga "Carmina Burana" ja "Catulli Carmina". See on hooaja kolmas balleti uuslavastus: varem tulid välja M. Murdmaa "Don Juani mäng" (C.W. Glucki ja K.Stockhauseni muusika) ning ameerika koreograaf Kennet Oberly lavastatud A. Bournonville'i ja W. Holmi ballett "Armastuse muinasjutt". Kui viimati nimetatu oli magus klassikaline ballett, "Don Juani mäng" omamoodi sünteetis klassikast ja vabaplastikast, siis "Carmina Burana. Catulli Carmina" puhul on tegemist täielikult vabaplastikaga, s.t. et väljendusvahendid on balletmeisteri poolt vabalt valitud.

Enne esietendust rääkisid lavastaja Mai Murdmaa ja teatri dramaturg Mare Põldmäe "Esmaspäevale" lähemalt uuslavastustest.

Carl Orff (1895 - 1982) on XX sajandi üks populaarsemaid heliloojaid. Tema tuntumate teoste hulka kuuluvadki lavalise kantaadid "Carmina Burana" (1935 - 36) ja "Catulli Carmina" (1943). C. Orffi kohta on öeldud, et pärast Richard Wagnerit oli ta esimene, kes pöördus uuesti nii ägedalt sünteetilise lavazhanri poole. "Carmina Buranat" ja "Catulli Carminat" on mängitud kontserdisaalides, aga ka õige tihti lavastatud kogu maailmas. Puhta

balletina on nende teoste lavastamine siiski üsna erandlik. Ka Eestis on neid C. Orffi teoseid korduvalt kontserdilavadel mängitud, lavastatud oli seni vaid "Carmina Buranat" "Vanemuises". Teatavale orgialisusele pürgimisega, on need C. Orffi kantaadid alati köitnud publikut ning kujunenud ülipopulaarseks.

Seekordsete balletietenduste saatemuusika tuleb lindilt. Põhjus on ka puhtalt tehniline: kuna antud juhul on tegemist mitme kooriga, siis nad ei mahuks lavale lihtsalt ära.

MAI MURDMAA, KAS NEID KAHTA BALLETTI ON VÕIMALIK KA SÜZHEELISELT KIRJELDADA?

"Carmina Buranas" tegelikult süzheed ei ole, tegemist on meeleolupiltidega. See on nagu eluratas, mis ringi käib: siia kuuluvad kevadarmastus, kõrtsimeeleolud, kirk. Ja kõike seda ühendab Fortuna. Laval näeme kolme pilti, kolme elutahu: "Kevad", "Kõrtsis" ja "Armastuse pallee".

Mis puutub "Catulli Carminasse", siis siin on süzheemingil määral olemas. Süzhee aluseks on Catulluse laulud. Rooma poeet Catullus on armunud ühte patriitsitari, kuid see armastus on väga muutlik. Tegemist on fataalse armastusega, mida juhib natuke petlik naine. Mõneti on tegemist ihulise ja vaimse armastuse vastandamisega. Catullus toob armastusse sisse vaimsure. Ilma vaimse armastusest ei saa tulla ihulise armastuse juurde. Samas puudub säärasest vastandamisest igasugune retoorika või didaktika. Ühtemoodi ilus on nii vaimne kui ka

"Catulli Carmina" proov. Mai Murdmaa ja Vladimir Klepinin

fotod: Harri Rospu

ihuline armastus - see on elu.

KUI KAUA KESTAVAD AJALISELT NEED LÜHIBALLETTID?

"Carmina Burana" kestab 50 minutit, "Catulli Carmina" - 38 minutit.

MIKS TE VALISITE JUST CARL ORFFI MUUSIKA?

Tegelikult seekord ei valinud ma neid ise. "Catulli Carminat" tahtsin küll kunagi aastaid tagasi lavastada, aga siis ma ei teostanud seda ideed ja ta haihtus pikaks ajaks.

Kuid eelmisel aastal tellisid sakslased meilt "Carmina Burana" lavastuse Frankfurdi festivali jaoks. Tegin selle sama koosseisuga nagu praegu ja see oli üllatavalt menukas Saksa maal. Siin ei ole meil niisugust edu olnud. Sakslased imestasid lavastuse elurõõmu üle. Kuna algmaterjal on leitud kloostrist ja laulavad mungad, siis lavastatakse see tavaliselt väga sün-

KAS NEID BALLETTI VÕIB NIMETADA EROOTILISTEKS?

Muidugi on "Catulli Carmina" erootiline ballett, ta on erootika peale üles ehitatud. Ja ka "Carmina Burana" teine osa on erootiline.

KES TANTSIVAD TEIE LAVASTUSTES PEAOSI?

Terve põhikoosseis on tegev, kõik meie juhtivad solistid lõõvad kaasa. Inna Sõrmus ja Juri Jekimov, Larissa Sintsova ja Toomas Jõõger, Ingrid Iter ja Toomas Rätsepp. Ka Kaie Kõrb ja Viesturs Jansonsteevad kaasa, kuid esietendustel nad ei osale, kuna viibivad sel ajal Hispaanias.

LAVASTUSTE KUNSTNIKUKS ON ANDRIS FREIBERGS, RÄÄKIGE TEMAST LÄHEMALT.

Mul oli õnn temaga koos lavastada Lätis Tshaikovski 6.

saal täis, siis aga kipub tühjaks jääma.

KUI PALJU LÄHEB PRAEGU BALLETTI LAVASTAMINE MAKSMAS?

Ületüdiselt on see ikkagi majanduslikult kallis asi. Kui aga võrrelda Lääne hindadega, siis on meil lavastamine äärmiselt odav. Näiteks New Yorgis läheb klassikalise etenduse lavaletoomine vahel maksmas 2 miljonit dollarit, meil kulutati "Armastuse muinasjuttu" tegemiseks vaid 60 000 krooni.

KAS MÄNGITE "CARMINA BURANAT. CATULLI CARMINAT" KA VÄLJASPOOL "ESTONIAT"?

Tahaksime järgmisel suvel laulupeo ajal neid mängida Pirita kloostris. Vabaõhuetendusena oleksid need balletid veelgi mõjuvamad.

SULEV TEINEMAA